

Rezime Izvještaja guvernera - april 2014

Ažurirano: 26.06.2014. godine

U Izvještaju guvernera za april 2014. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2014. godini i Smjernicama za ostvarivanje politike Centralne banke Crne Gore u 2014. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u aprilu realizovane su u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2014. godinu.

Prema preliminarnim podacima Monstata, BDP Crne Gore je u 2013. godini ostvario rast od 3,5%. Prema procjenama Ministarstva finansija, za 2014. godinu očekuje se realni rast od 3,5%.

Cijene su u aprilu 2014. godine, u odnosu na prethodni mjesec, opale za 0,2%, dok je godišnja stopa inflacije u aprilu bila negativna i iznosila je -1,4%.

U prva četiri mjeseca u odnosu na isti period prethodne godine zabilježen je pad industrijske proizvodnje od 11,1%. Pad je ostvaren u sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom od 30,4%, dok je rast proizvodnje ostvaren u sektoru vađenja ruda i kamena od 32,5% i sektoru prerađivačke industrije od 13,3%. Prema preliminarnim podacima Monstata, broj dolazaka turista u prva četiri mjeseca 2014. godine veći je za 5,6% u odnosu na isti period 2013. godine, dok je broj noćenja veći za 5,8%. U prvom kvartalu 2014. godine u odnosu na isti period prethodne godine, u vazdušnom saobraćaju je povećan broj prevezenih putnika na aerodromima za 5,1%, koliko je iznosilo i povećanje prevoza robe. U istom periodu povećan je prevoz putnika u željezničkom saobraćaju za 49,4%, a prevoz robe za 49,1%, dok je broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju povećan je za 31,2%.

U šumarstvu je u prva četiri mjeseca 2014. godine proizvedeno ukupno 29.756 m³ šumskih sortimenata, što je za 2,4% manje nego u istom periodu prethodne godine. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je u prvom kvartalu 2014. godine zabilježilo pad od 13,2% u odnosu na prvi kvartal 2013. godine, mjereno efektivnim časovima rada.

Broj zaposlenih je iznosio 172.202 u aprilu 2014. godine, što je više za 1,2% u odnosu na prethodni mjesec, a za 1,1% u odnosu na april 2013. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u aprilu 2014. godine iznosio 33.906, što predstavlja pad od 2,2% u odnosu na prethodni mjesec i rast od 3,9% u odnosu na april 2013. godine.

Na kraju aprila 2014. godine, od 57.533 pravnih lica i preduzetnika, njih 13.473 ili 23,4% je bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih pravnih lica i preduzetnika je viši za 0,1%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa je na kraju aprila 2014. godine iznosio 488,9 miliona eura, i bio je za 1,5% viši nego na kraju marta.

Koncentracija duga na dan 30.04.2014. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih dužnika (0,07% ukupno evidentiranih dužnika) i dalje odnosi čak 21,7% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 najvećih dužnika (0,4% ukupno evidentiranih dužnika) učestvovalo je sa 46,9% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 2.954 miliona eura na kraju aprila 2014. godine i bila je za 0,5% manja u odnosu na prethodni mjesec. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimaju ukupni krediti koji su u odnosu na mart 2014. godine manji za 0,8%, dok smanjenje u odnosu na kraj 2013. godine iznosi 1,1%.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 70,9% zauzimaju depoziti. Depoziti su u aprilu 2014. godine iznosili 2.094,8 miliona eura i zabilježili su pad od 0,4% na mjesečnom nivou, uz pad od 0,1% u

odnosu na kraj 2013. godine. Od ukupnog iznosa depozita, na depozite privrede se odnosilo 533 miliona eura ili 25,4%, dok je sektor stanovništva učestvovao sa 1.247,8 miliona eura ili 59,6% u ukupnim depozitima. Ukupan kapital banaka na kraju aprila 2014. godine iznosio je 425,4 miliona eura, što je za 0,9% više nego na kraju prethodnog mjeseca, odnosno za 6,9% više nego na kraju prethodne godine.

Krediti banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su u aprilu iznosili 494,1 milion eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su pad od 11,2%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su na kraju aprila tekuće godine iznosili 406,1 milion eura i činili su 17% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su rast od 3,1%, dok su u odnosu na kraj prethodne godine niži za 4%.

Prosječna ponderisana efektivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite u aprilu 2014. godine je iznosila 9,45%, što predstavlja rast od 0,03 p.p. na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na decembar 2013. godine zabilježila rast od 0,09 p.p. Prosječna ponderisana pasivna kamatna stopa je iznosila 2,31% u aprilu 2014. godine i na mjesečnom nivou je zabilježila pad od 0,03 p.p., dok je u odnosu na kraj 2013. godine ostvarila pad od 0,23 p.p.

Na kraju aprila 2014. godine, obavezna rezerva banaka je iznosila 195,9 miliona eura, što je za 0,2% manje u odnosu na prethodni mjesec, dok je u odnosu na kraj prethodne godine niža za 0,5%. U aprilu je devet banaka iskoristilo mogućnost izdvajanja dijela obavezne rezerve u obliku državnih zapisa. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na račun obavezne rezerve u inostranstvu izdvojeno je 45,3%, u državnim zapisima izdvojeno 30,8%, dok je na račun u zemlji izdvojeno 23,9%. Tokom aprila 2014. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu, i nijedna banka nije koristila mogućnost da do 50% obavezne rezerve koristi za održavanje likvidnosti.

Prema preliminarnim podacima Agencije za nadzor osiguranja, bruto premija osiguranja je iznosila 6,1 milion eura u aprilu 2014. godine. U njenoj strukturi i dalje su dominirale premije neživotnog osiguranja (83,5%) dok se ostatak odnosio na fakturisane premije životnog osiguranja (16,5%).

U aprilu 2014. godine na Montenegroberzi je ostvaren promet od 1,9 miliona eura, što je nekoliko puta manje u odnosu na promet iz prethodnog mjeseca, kada je promet bio neuobičajeno veliki zbog emisije državnih obveznica. Cjelokupna trgovina ostvarena je kroz 542 transakcije. Tržišna kapitalizacija na dan 30.04.2014. godine je iznosila oko tri milijarde eura, i na mjesečnom nivou bilježi rast od 2,4%. Berzanski indeks MONEX 20 zabilježio je pad od 0,9% u odnosu na prethodni mjesec, dok je indeks investicionih fondova MONEX PIF zabilježio mjesečni pad od 8,4%.

Fiskalni deficit Crne Gore iznosio je 13,6 miliona eura u aprilu 2014. godine, dok je u aprilu 2013. godine ostvaren deficit u iznosu od 15,7 miliona eura. Deficit budžeta, za četiri mjeseca 2014. godine, iznosio je 59,1 milion eura, odnosno 1,7% procijenjenog godišnjeg BDP-a za 2014. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore iznosili su 108,7 miliona eura, što je u odnosu na plan za april više za 1,6%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u aprilu 2013. godine, ostvaren je rast od 4,4%. Izdaci budžeta iznosili su 122,3 miliona eura, što je za 9,7% više u odnosu na plan za april 2014. godine, a 2% više u odnosu na ostvarenje izdataka u aprilu 2013. godine. U aprilu 2014. godine kapitalni budžet iznosio je 3,1 milion eura.

U prvom kvartalu 2014. godine, prema preliminarnim podacima, deficit tekućeg računa bio je manji za 4,7% u odnosu na isti period 2013. godine i iznosio je 184 miliona eura. Deficit na računu roba u prvom kvartalu 2014. godine iznosio je 258 miliona eura i bio je na približno istom nivou kao i prethodne godine. Na računu usluga ostvaren je suficit u iznosu od 13,8 miliona eura kao i na podračunima faktorskih dohodaka i tekućih transfera u iznosu od 60,1 milion eura (prethodne godine 59,9 miliona eura). Prema preliminarnim podacima, u periodu januar-april 2014. godine zabilježen je neto priliv stranih direktnih investicija u iznosu od 94,5 miliona eura, što je za 14,4% više u poređenju sa istim periodom prethodne godine.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u aprilu.

Pripremljen je Makroekonomski izvještaj CBCG za 2013. godinu.

U aprilu su sprovedene značajne aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Ostvareno je učešće u radu druge sjednice Komisije za evropske integracije, na kojoj je razmatrana realizacija planiranih aktivnosti u skladu sa PPCG 2014-2018, za poglavlja 4, 9 i 17. Ostvareno je učešće na pripremnom sastanku za ministarsku konferenciju na kome je razmatran nacrt teksta zaključaka za predstojeću sjednicu ministara ekonomije i finansija u EU i zemalja kandidata (tzv. ministarski dijalog), održanom u Briselu. Održani su peti i šesti sastanak koordinatora radnih timova unutar radne grupe za pregovaračko Poglavlje 9 - finansijske usluge, na kojima su razmatrani komentari eksperata Evropske komisije na prvi nacrt pregovaračke pozicije za Poglavlje 9 u dijelu neprihvatanja prelaznog perioda za implementaciju Direktive Solventnost II i Direktive 2003/41/EZ, kao i zahtjevi za implementaciju direktiva čije se usvajanje očekuje u junu 2014. na nivou EU. Ostvareno je učešće na sastanku radne grupe za Poglavlje 20 - preduzetništvo i industrijska politika, vezano za izvještaj o skriningu i pripremu pregovaračke pozicije za Poglavlje 20. Organizovan je sastanak radne grupe za Poglavlje 4 - sloboda kretanja kapitala, na kojem je predstavljen izvještaj Evropske komisije i pregovaračka pozicija Crne Gore za poglavlje 4, a pripremljena je i finalna verzija izvještaja o tom poglavlju. Ostvareno je učešće na petom sastanku radne grupe za Poglavlje 32, koji je imao za cilj predstavljanje izvještaja sa analitičkog pregleda, pregovaračke pozicije koja je dostavljena Briselu, kao i daljih aktivnosti u procesu pregovora za to poglavlje.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu u zemlji.